

TRADYCJE WIELKANOCNE

Wielkanoc, to święto, które kojarzy nam się z wiosną. Jest powodem by posprzątać dom, udekorować go kolorami, upiec i ugotować coś pysznego. Dla jednych to czas spotkań ze swoim bliskimi, dla innych czas na odpoczynek i chwilę zadumy. Z obchodami świąt wielkanocnych związanych jest wiele obyczajów ludowych.

1. PALMOWA NIEDZIELA

Tego dnia wierni zanoszą do kościoła palemkę, która jest symbolem odradzającego się życia. W dawnych czasach już w Popielec wstawiano do wazonów gałązki aby pokryły się liśćmi do Niedzieli Palmowej. Wierzano, że zapewniały bezpieczeństwo w czasie burzy lub zmieszane bażki z ziarnem przed siewem miały zapewnić urodzaj, zjedzenie bażki miało chronić przed przeziębieniem i bólem. Tradycyjne palemki wykonane są z gałązek wierzbowych, bukszpanu i suszonych kwiatów. Palma zakończona jest pękiem wykonanym z farbowanych, kolorowych traw. Organizowane są liczne konkursy podczas, których ocenia się oryginalność, mierzy się wysokość palmy, oraz różnorodność używanych materiałów, wykonanych kwiatów. Ilu ludzi tyle pomysłów. Tak wykonane cuda zabiera się potem na procesję palmową, która polega na obchodzeniu kościoła wewnątrz lub na zewnątrz, albo na przejściu z jednego kościoła, symbolizującego Górę Oliwną Jerozolimy, do drugiego kościoła, który wyobraża Święte Miasto. Nieistniejącym już niestety zwyczajem są Pucheroki, przebierańcy, odwiedzający domy rano w Niedzielę Palmową.

Tradycyjne palemki wielkanocne:

2.ŚWIĘCONKA WIELKANOCNA

Dawniej wdo wtorku ludzie porządkowali domy w Wielki Czwartek pieczono baby wielkanocne i malowano pisanki. W Wielki Piątek nie można było pracować na roli. W Wielką Sobotę od samego rana wszyscy wychodzili do kościoła by poświęcić pokarmy.W pięknie ustrojonym koszyku, przykrytym ozdobioną haftowaną serwetką nie mogło zabraknąć wykonanego z ciasta baranka (symbolu Chrystusa Zmartwychwstałego), mięsa i wędlin (na znak zakończenia post),chrzanu - bo „gorycz męki Pańskiej i śmierci została zwyciężona przez słodycz zmartwychwstania”, masła - oznaki dobrobytu - i jajek - symbolu narodzenia. W Niedzielę Wielkanocną cała rodzina zasiadała rano do stołu by podzielić się poświęconymi pokarmami i wspólnie zjeść śniadanie.

3.JAJKA

Wielkanoc bez jajek, to jak Boże Narodzenie bez choinki. Jajko to symbol wieczności, nieśmiertelności i nieprzemijalności człowieka. To także początek nowego życia. Wykorzystujemy je do wypieków oraz różnorodnych dań z jajek :faszerujemy różnymi pastami, dekorujemy majonezem, podajemy z różnymi sosami ziołowymi. Kiedyś turlano jajkami po pochyłej powierzchni, najlepiej na łące- zwyczaj ten miał odwrócić od chłopów nieurodzaj i wspomóc wzrost trawy. Kolejną zabawą było stukanie się pisankami, właściciel jajka, którego skorupka pękła jako pierwsza przegrywał. Wróżba miała zapewnić szczęśliwy rok. Kiedyś zakopywano też jajka obok domu, zadaniem dzieci było odnalezienie ich a w zamian otrzymywały słodycze.

4. WIELKANOCNE PISANKI

W dawnych czasach tylko kobiety zajmowały się dekoracyjnym malowaniem jajek. Symbolizują rodzącą się do życia przyrodę. Do barwienia wykorzystywano naturalnych barwników np. łupin od cebuli (uzyskano kolor bordowy), kory dębu (czarny), kory jabłoni (żółtożłocisty), płatków bławatka (niebieski), płatków malwy (fioletowy), pęd młodego żyta (zielony), sok z buraka (różowy). W zależności od techniki zdobienia przygotowywane świąteczne jajka mają różne nazwy: drapanki (wzór wydrapywany ostrym narzędziem), kraszanki (powstają przez gotowanie jaja w wywarze barwnym), pisanki (powstają przez rysowanie), oklejanki (jajka oklejone są różnym materiałem zdobniczym), nalepianki (ozdobione nalepkami z papieru), ażurki (wzory nawiercane przy użyciu wiertarki z małym wiertłem).

5. Potrawy

Pogrzeb żuru, kiedyś spożywano go przez cały okres postu, od Środy Popielcowej. W ostatnie jego dwa dni demonstracyjnie wylewano żur, a gospodynie zabierały się do gotowania pysznych wielkanocnych dań. Nie praktykowane dziś jest wieszanie śledzia, często spożywanej potrawy zamiast mięsa w okresie postu. Śledzia przybijano do drzewa za karę, iż tak długo gościł na talerzach domowników. Kołaczki, mazurki oraz baby wielkanocne, keksy, serniki tradycyjnie każda gospodyni piecze przed świętami ich piękny zapach roznosi się w powietrzu. Wypieki ozdobione są migdałami, bakaliami, marcepanem, lukrem, kolorowymi -definitywnie mają kończyć wspomnienie o diecie. Najważniejszym posiłkiem podczas Wielkanocy jest naturalnie śniadanie i podzielenie się poświęconymi dzień wcześniej pokarmami. Na stole kiedyś gościły jajka, galarety z mięsa i warzyw, wędliny, pieczone prosię z pisanką w pysku, półmiski z mięsem, szynką, kiełbasą białą parzoną i pieczonym drobiem. Dziś na stole gości żurek, chleb, sałatki, bigos, jajka, wędliny, kiełbasa nie braknie chrzanu, soli i pieprzu. Tak, jak kiedyś coraz częściej w naszych domach piecze się chleb. Każdy pięknie nakrywa świąteczny stół białym obrusem, dekoruje go gałązkami bukszpanu. Specjalne miejsce na stole zajmuje baranek najczęściej z masła, który przypomina o tym, że Chrystus odkupił winy człowieka.

6.ŚMIGUS DYNGUS CZYLI LANY PONIEDZIAŁEK

Śmigus i dyngus przez długi czas były odrębnymi obyczajami. Śmigus głównie polegał na symbolicznym biciu witkami wierzby lub palmami po nogach i oblewaniu się zimną wodą, co symbolizowało wiosenne oczyszczenie z brudu i chorób, a w późniejszym czasie także i z grzechu. Na śmigus nałożył się zwyczaj dyngusowania (dyngowanie), dający możliwość wykupienia się pisankami od podwójnego lania. Lany Poniedziałek, to zawsze ten najbardziej wyczekiwany przez najmłodszych moment świąt. Już od rana maluchy z zakupionymi wcześniej sikawkami w ukryciu czekają na domowników - najpierw naturalnie na rodziców, potem dalszą rodzinę.

7. Siwki

Tradycyjny pochód przebierańców, który odbywa się Niedzielę Wielkanocną ale też w Poniedziałek Wielkanocny. Orszak wziął swoją nazwę od głównej postaci siwka. Dawniej na przedzie jechał jeździec na siwym koniu, istnieją też wzmianki, które mówią o prowadzeniu dwóch białych, siwych koni na przedzie. Współcześnie w korowodzie uczestniczą postacie ubrane w kolorowe szaty i maski zakrywające twarz z wyjątkiem oczu i ust, z symbolicznym sztucznym koniem przywiązany do pasa. Pomimo, że skład grupy nie jest stały, pewne postacie są kluczowe dla pochodu i nie może ich zabraknąć każdej wiosny. Co roku jest to grupa siwków – zazwyczaj jest ich kilku; grupa składa się z kominiarzy, chłopa z babą, niedźwiedzia, policjanta oraz grajków. Ten wesoły, kolorowy korowód odwiedza ludzi też w domach. Przechodząc ulicami przebierańcy tańczą, śpiewają. Kominiarze gonią dzieci, smarują dziewczyny czarną pastą i chłostają brzożowymi witkami.

